

Фарміраванне культуры дыялогу ў медыцыне патрабуе перамен ад ўсіх яе ўдзельнікаў: ад арганізатараў аховы здароўя, якія павінны стварыць спрыяльныя ўмовы для гэтага, ад выкладчыкаў ВНУ, якія павінны выходзіць гэтую якасць з першых курсаў, і, нарэшце, ад кожнага лекара, якому трэба ўспрымаць сваю мову і стыль узаемадзеяння як частку лячэння. Дыялог паміж урачом і пацыентам павінен перайсці з рэжыму аднабаковай інструкцыі ў рэжым сумеснага клопату пра здароўе, пабудаваным на даверы, супрацоўніцтве і ўзаемнай павазе. Тады медыцына стане сапраўды чалавечнай.

Літаратура:

1. Шаршакова, Т. М. Биомедицинская этика / Т. М. Шаршакова, Л. Г. Соболева. – Гомель : ГомГМУ, 2023. – 320 с.

ДА ПЫТАННЯ МОЎНА-КАМУНІКАТЫЎНАЙ КУЛЬТУРЫ Ў МЕДЫЦЫНСКОЙ СФЕРЫ

Варвашэвіч Е. А.

Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – к. філал. н., дац. *Брусевіч А. А.*

Немалаважным у працы лекара, акрамя пастаноўкі дыягназу і правядзення лячэння, з’яўляюцца зносіны з пацыентам. Тым болей, што гэтыя аспекты медыцынскай сферы непарыўна звязаны між сабой: для збору анамнезу і пастаноўкі правільнага дыягназу неабходна дакладна разумець, пра што гаворыць пацыент. Аднак менавіта праз недастатковы ўзровень моўна-камунікатыўнай культуры нярэдка ўзнікаюць сур’ёзныя праблемы.

Як вядома, у Беларусі існуюць дзве дзяржаўныя мовы: беларуская і руская. За абедзвюма мовамі юрыдычна замацавана парытэтнасць, аднак на практыцы руская мова выкарыстоўваецца значна шырэй: пераважна на ёй вядуцца зносіны ва ўрадавых установах, у ВНУ і сярэдніх школах, у сродках масавай інфармацыі і камунікацыі (асабліва на тэлебачанні), паміж калегамі і сябрамі, а таксама ў беларускіх сем’ях. Разам з тым, паводле дадзеных апошняга перапісу насельніцтва 2019 года, беларускую мову лічаць роднай 5094928 грамадзян Рэспублікі Беларусь (прыкладна 53,2 % насельніцтва краіны). А вось размаўляюць на ёй дома і ў паўсядзённым жыцці 2447764 чалавек (толькі 26 %) [1, с. 294]. Гэта сведчыць аб глыбокім разрыве паміж сімвалічнай ідэнтыфікацыяй і рэальнай моўнай практыкай.

У гарадах, дзе сканцэнтраваны асноўныя медыцынскія ўстановы, выкарыстанне беларускай мовы з’яўляецца, на жаль, мінімальным. У сельскай мясцовасці можна заўважыць супрацьлеглую тэндэнцыю: жыхары аграгарадкоў

і вёсак часцей за ўсё гавораць або на беларускай мове, або на так званай “трасянцы” (сумесі рускай і беларускай моў). Такім чынам, ёсць усе падставы меркаваць не толькі пра наяўнасць у нашай краіне пэўных камунікатыўных бар’ераў у зносінах паміж лекарам і пацыентам, але і пра патэнцыяльную небяспеку непаразумення, што цягне за сабой збор няправільнага анамнезу, зніжэнне даверу як да медыцынскага персаналу, так і да айчынай медыцыны ў цэлым.

Давайце ўявім наступную сітуацыю, якая, хутчэй за ўсё, нярэдка здарэцца на самой справе: на прыём да сталічнага ўрача прыходзіць пажылая пацыентка з вёскі і апісвае свой стан словамі, якія з’яўляюцца або чыста беларускімі, або складаюць частку “трасянку”. Ці, напрыклад, такая сітуацыя: маладога спецыяліста накіравалі працаваць у глухую вёску, дзе людзі ў асноўным размаўляюць па-беларуску, прычым дыялектным варыянтам беларускай мовы. І ў першым, і ў другім выпадку, калі ўрач не зможа хутка зарыентавацца ў тонкасцях моўнай спецыфікі свайго пацыента, якасць яго дапамогі рызыкуе быць недастаткова высокай. Бо цалкам лагічна, што лекар, які думае рускамоўнымі медыцынскімі шаблонамі, можа не зразумець нюансаў ці сказаць сэнс пачутага. У выніку дыягназ можа быць пастаўлены недакладны, а рэкамендацыі ўрача не будуць выкананы пацыентам па прычыне ўзаемнага непаразумення.

Вядома, існуе шэраг прычын, якія сур’ёзна замінаюць развіццю моўна-камунікатыўнай культуры ў медыцынскай сферы. Сярод іх – адсутнасць якаснага медыцынскага кантэнту на беларускай мове ў афіцыйным інтэрнэт-полі, недастатковасць беларускамоўных навукова-метадычных выданняў. Але асноўнай прычынай згаданых праблем трэба прызнаць нядобрасумленнае вывучэнне будучымі лекарамі беларускай мовы на ўсіх ступенях адукацыі. Пры гэтым дзяржавай прымаюцца ўсе неабходныя меры па недапушчэнню змадэліраваных вышэй сітуацый: у медыцынскіх ўніверсітэтах выкладаюцца курсы беларускай мовы і прафесійнай лексікі для медыкаў, таксама вітаюцца ініцыятывы саміх студэнтаў, выкладчыкаў і ўрачоў, скіраваныя на правядзенне беларускамоўных мерапрыемстваў і саманавучанне роднай мове.

Як бачым, наяўнасць складанасці ў зносінах паміж лекарам і пацыентам у Беларусі не абмяжоўваецца адной толькі сферай лінгвістыкі. Гэта сур’ёзная сацыяльна-культурная праблема, вырашэнне якой залежыць, безумоўна, ад асабістага жадання, індывідуальных намаганняў лекара, але найперш заключаецца ў сістэмным падыходзе да пытання моўна-камунікатыўнай культуры ў медыцынскай сферы.

Літаратура:

1. Итоги переписи населения Республики Беларусь 2019 года = Вынікі перапісу насельніцтва Рэспублікі Беларусь 2019 года : статистический сборник. Т. 2 / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск : Альтиора Форте, 2021. – 490 с.